

LIBIS aan zee

EEN SPECIALE EDITIE VAN LIBISZINE ■ SEPTEMBER 2013

De 4 ankerpunten van
LIBIS in kaart gebracht

Alma

Tijd om in te schepen

VEP & LIBIS

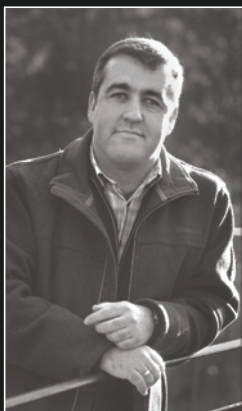
Samen in zee

Lias:

veilige thuishaven
voor hybride archieven

Crowdsourcing
steekt van wal in de
universiteitsbibliotheek

VOORWOORD

September 2013. Tijd voor een nieuwe editie van 'Informatie aan Zee' en uiteraard hoort daar ook een nieuwe LIBISzine bij. Het is deze keer een speciale editie geworden waarbij we je vooral wat extra lectuur aanreiken rond onderwerpen die tijdens deze 'Informatie aan Zee' aan bod komen. Het lijkt ons ook het geschikte moment om je door onze verschillende diensten te loodsen. Dit doen we aan de hand van een aantal productfiches. Ze fungeren als ankerpunten die je helpen een overzicht te krijgen van ons totaal-aanbod t.a.v. bibliotheken,

archieven, musea en erfgoedinstellingen. Ze vatten de essentie van onze dienstverlening samen maar geven ook het woord aan onze partners.

We stellen je LIBIS+ voor. LIBISplus is de nieuwe naam waarmee we aangeven dat we bij LIBIS verder gaan dan het leveren van oplossingen. Dat we ons daarnaast als kennis-centrum ook focussen op het verzamelen en doorgeven van expertise. Hiervoor nemen we niet alleen deel aan innovatieve projecten maar organiseren we ook verschillende initiatieven zodat jij 'in tune' blijft met de golfslag van de zee aan informatie.

Onze deelname aan het Vlaams e-Boek Platform is hier een voorbeeld van. Jef Maes (boek.be) en Kris Dekeyser (LIBIS) lichten dit project toe en maken duidelijk welke uitdagingen maar vooral welke mogelijkheden e-boeken met zich meebrengen.

Binnen het kader van onze oplossingen voor museale collecties gingen we praten met An Smets van de KU Leuven Universiteitsbibliotheek. Zij vertelt hoe je via crowdsourcing een project zoals het delen van je collectie manuscripten wind in de zeilen kunt geven.

In deze LIBISzine mocht een update rond Alma natuurlijk niet ontbreken. Dit Unified Resource Management systeem is volop op kruissnelheid aan het komen. Het geschikte moment om je de Alma Experts voor te stellen. Zij maken een belangrijk onderdeel uit van het Alma team dat instaat voor de implementatie van Alma.

Wij kijken alvast uit je aan boord van onze stand (nr. 7-8) te verwelkomen.

Jo Rademakers
Hoofd LIBIS

INHOUD

LIBIS CORPORATE 1

LIBIS dienstverleningen

Een overzicht:

■ LIBISnet	2
■ Lias	6
■ Heron	8
■ LIBIS+	10

LIBIS SEMINARIE 13

- Uitnodiging & info

ALMA 14

■ Introductie	14
■ De Alma generatie	18
■ Het Alma-experten team	19

LIBIS CASES 22

■ VEP (Vlaams e-boekplatform)	22
■ Textura	26
■ Iter dig-italicum	29

Into info. Onze baseline zegt het al: LIBIS staat voor een breed scala aan informatieoplossingen. Wat houden deze oplossingen precies in? Eén zin volstaat niet om een sluitend antwoord op deze vraag te bieden.

Daarom nodigen we je uit een kijkje te nemen op onze productfiches op pagina's 2-12. Ze inventariseren niet alleen onze en diensten maar laten je ook weten wat ze voor onze gebruikers betekenen.

LIBISnet

Voor bibliotheken [p 2-5]

www.libisnet.be

Lias

Voor archieven [p 6-7]

www.lias.be

Heron

Voor musea en erfgoedinstellingen [p 8-9]

www.heron-net.be

LIBIS+

Voor nog meer expertise [p 10-12]

www.libisplus.be

LIBISnet

Voor bibliotheken

Een geïntegreerde aanpak

Met LIBISnet kies je voor moderne bibliotheektoepassingen die inspelen op de wensen van de gebruiker, inclusief de nieuwe generatie eindgebruikers.

Met onze LIBISnet-oplossingen wordt zowel het zoeken & vinden van informatie als het managen van een bibliotheek een gebruiksvriendelijke ervaring. Dankzij de Unified Resource benadering kun je

- in één beweging gedrukte en elektronische informatiebronnen doorzoeken. Krijg je de resultaten van je

zoekactie in een overzichtelijke lijst gepresenteerd waaruit je gefundeerde keuzes kunt maken. (Unified Resource Discovery & Delivery)

- het spectrum van bibliotheekoperaties -van selectie, acquisitie, metadata management, digitalisering tot fulfillment - op een geautomatiseerde manier uitvoeren en zowel je papieren als elektronische collecties op een eenduidige en eenvoudige manier beheren. (Unified Resource Management)

De kracht van een sterk netwerk

Kiezen voor de oplossingen van LIBISnet betekent ook toetreden tot een netwerk van meer dan 30 organisaties die hetzelfde bibliotheekstelsel delen.

“Eindelijk wordt opzoeken in zowel print als elektronische collecties van bibliotheken even makkelijk als googelen.”

**Veerle Kerstens,
Project Manager LIBISnet**

“De schaalvergroting van ons netwerk biedt meer dan enkel prijsvoordelen.”

Bart Peeters **Hoofd Uitbating LIBIS**

Dankzij dit ‘shared use’ systeem kun je gebruikmaken van een centraal beheerde hard- en software waardoor je kosten bespaart en van een aantal voordelen geniet:

- je collectie is voortaan geïntegreerd in de grootste Belgische catalogus die meer dan 4.000.000 documenten telt.
- je bespaart tijd dankzij ‘shared cataloguing’.
- je hebt de gelegenheid om binnen de overlegstructuur inzichten uit te wisselen en op de hoogte te blijven van de laatste nieuwe inzichten op het vlak van bibliotheekautomatisering.
- een team van professionals met een diepgaande kennis van ICT en bibliotheekmanagement staat klaar om antwoorden op je vragen te formuleren en implementeren.

Troeven

LIBISnet biedt je een breed gamma van hedendaagse bibliotheekoplossingen.

Voor de gebruiker betekent dit een interface die hem vlot toegang tot een schatkamer aan informatie geeft. Voor de bibliotheekprofessional een efficiënte back-office waarmee het mogelijk wordt om werkprocessen te vereenvoudigen en te optimaliseren.

LIBISnet is een samenwerkingsverband dat je naast schaalvergroting ook kennisdeling als voordeel biedt. Binnen het netwerk kun je deelnemen aan werkgroepen waar expertise in verschillende specifieke domeinen uitgewisseld wordt. Deze wisselwerking leidt in vele gevallen tot een optimalisering van de bestaande bibliotheekoplossingen.

LIBISnet staat voor een ‘one-stop-solution’

- waar één zoekopdracht je toegang geeft tot een veelvoud aan bronnen.
- die de deur opent naar een schatkamer aan relevante en rijke inhoud.
- waarmee je gedrukte, elektronische en digitale collecties via één centraal systeem kunt beheren.
- die garant staat voor de duurzame bewaring van digitale objecten.

LIBISnet als samenwerkingsverband biedt je de gelegenheid

- om op de hoogte te blijven van de laatste evoluties binnen het bibliotheeklandschap.
- om via workshops kennis te delen, nieuwe inzichten op te doen en aan de finetuning van oplossingen te werken.
- via een gebruikersdag interessante contacten op te doen.
- kosten te drukken en zo je investering het beste te laten renderen.

Partners

Hoe ervaren onze partners de oplossingen en het samenwerkingsverband van LIBISnet?

Een aantal korte getuigenissen:

“LIBIS neemt alle ondersteunende taken op zich. Zoals het dagelijks beheer van het bibliotheekstelsel, het installeren van updates, back-ups ... Dit laat ons toe om ons te concentreren op onze kerntaak: het verschaffen van relevante informatie aan onze klanten.

Hun decennialange ervaring in het métier staat daarenboven garant voor een dienstverlening van zeer hoog niveau. Dankzij LIBIS genieten wij ook mee van nieuwe ontwikkelingen in onze sector. Bij de implementatie van

nieuwe producten biedt onze samenwerking met LIBIS aanzienlijke schaalvoordelen. Wij kijken dan ook met zeer veel belangstelling uit naar de komst van Alma.”

*Jean-Luc Lion
Hoofd van de dienst Documentatie –
Nationale Bank van België*

“De belangrijkste meerwaarde voor ons is de toegang tot Primo Central, met zijn uniek zoekvenster, snelle zoekresultaten, links naar de full text via SFX en aanbevolen artikels via de recommender service bX.

Het partnerschap met LIBIS biedt het VDIC de garantie gelijke tred te houden met de wereldwijde ontwikkelingen in de informatietechnologie. Zo hebben we heel tevreden gebruikers, een goede return on investment voor het

management en een prima geïntegreerd bibliotheek-beheersysteem voor ons relatief klein bibliotheekteam. Dit alles onder de deskundige begeleiding van het LIBIS-team.”

*Bernadette Claus
Projectleider - Vesalius Documentation and
Information Center (VDIC)*

“LIBIS houdt de vinger aan de pols, zeker wanneer het gaat over de nieuwe evoluties op het vlak van informatie-voorziening. De overschakeling naar Limo is daar een voorbeeld van. Deze tool laat je toe in één geïntegreerde zoekomgeving alle externe maar vooral ook interne bronnen voor je gebruikers open te stellen.

Het LIBIS-team staat daarenboven klaar om met een performante helpdesk de professionele eindgebruiker vrijwel onmiddellijk verder te helpen. De jaarlijkse LIBISnet-gebruikersdag brengt je in contact met andere LIBISnet-gebruikers. Het is een ideale gelegenheid om met hen en het LIBIS-team in dialoog te treden over het nieuwe aanbod van LIBIS.”

*Claudine Huyghe
Informatiecel SERV*

“De jaarlijkse LIBISnet gebruikersdag is een must voor elke bibliothecaris die op de hoogte wil blijven van wat er allemaal reilt en zeilt bij LIBIS. Het is een dag met interessante presentaties en een ideaal moment om partners uit het netwerk te ontmoeten.

Naast de gebruikersdag waardeer ik ook het magazine dat LIBIS uitgeeft. Het bevat boeiende bijdragen, heeft een lezersvriendelijke lay-out en biedt daarenboven vlot leesbare artikels. Het is het visitekaartje ‘par excellence’ van LIBIS.”

*Laurent Meese
hoofdbibliothecaris,
Museum voor Natuurwetenschappen*

“De online catalogus is voor de bibliotheek van KBC een grote meerwaarde. Onze collectie is overal te raadplegen, waar je ook bent. Een tweede sterk punt is het netwerk

van LIBIS waardoor je aan de eindgebruiker een veel ruimere collectie kan aanbieden.

En een derde pluspunt is de helpdesk: alle vragen kunnen hier worden neergelegd en je krijgt heel snel een antwoord terug. Het is heel fijn om zo ‘samen’ te werken.”

*Stefanie Decock
Hoofd Bibliotheek – KBC Verzekeringen*

“Bibnet werkt voor verschillende projecten samen met LIBIS. Een van de belangrijkste projecten is Open Vlacc, het bibliografisch achtergrondbestand voor de openbare bibliotheken. Sedert 2007 gebruiken we hiervoor het bibliotheekstelsel Aleph dat door LIBIS -in overleg met Bibnet- uitstekend geconfigureerd is op maat van de openbare bibliotheken.

LIBIS is ook sterk in het uitvoeren van dataconversies. Ze denken mee na over de geschikte oplossing en implementeren deze op een manier dat alle betrokken partijen tevreden zijn. En niet onbelangrijk, je kunt altijd op hen rekenen.”

*Rosa Matthys
Coördinatie centraal catalogiseren – Bibnet*

LIBISNET VOOR BIBLIOTHEKEN

Unified Resource
Discovery & Delivery
Unified Resource Management

Schaalvergroting =
kostenverlaging + tal van voordelen

Een sterk netwerk dat werkt voor en met jou

Voor meer info: www.libisnet.be

Lias

Voor archieven

Een samenhangend geheel

LIBIS' geïntegreerde oplossingen voor het beheren en bewaren van je analoge en digitaal archief herken je aan de naam Lias.

De fundamenten van Lias zijn Rosetta en scopeArchiv. Zij zorgen ervoor dat je

- je digitaal en gedigitaliseerd erfgoed op een professionele manier kunt bewaren. Rosetta is een preservatiesysteem dat mee evolueert met de tijd zodat je gebruik kunt blijven maken van de meest geavanceerde bewaarformaten.
- zowel analoge als digitale objecten kunt beschrijven en beheren. Meer nog, scopeArchiv maakt het mogelijk je volledige workflow rond archieven te automatiseren.

Troeven

Doordat Lias allerlei handelingen automatiseert, bespaart u kostbare tijd die u aan andere fundamentele archiveringstaken kunt besteden. Een ander pluspunt is het gebruiksvriendelijke concept. Daarnaast is er het Lias-netwerk, een platform voor interne kennisuitwisseling en netwerking. En niet te vergeten, zijn er de technici van Lias en de 'Werkgroep Archivarissen Lias' die u bijstaan waar nodig.

LIBIS zorgt voor

- de volledige configuratie voor de automatisering van je archiveringsprocessen.
- advies rond de modellen waarmee je je archieven kunt beheren en bewaren.
- technische ondersteuning.
- updates zodat je applicatie volgens de meeste gesofisticeerde methodes kan blijven werken.

"Met Lias archiveer je niet enkel op lange termijn, maar tred je ook toe tot een duurzaam samenwerkingsverband."

Sam Alloing
Business Consultant Lias

Partners

Het Lias-netwerk is een samenwerkingsverband van LIBIS en de partners: KADOC, Universiteitsarchief & Kunstpatrimonium, Universiteitsbibliotheek en de Faculteit Godsgeleerdheid van de KU Leuven.

“Voor de archiefmedewerkers van KADOC-KU Leuven biedt LIAS dé geïntegreerde oplossing voor hun werkprocessen. Ordenen en beschrijven van papieren én digitale archieven en audiovisuele bestanden gebeuren er op een gestandaardiseerde wijze en met gebruik van de authority databank ODIS. De noodzakelijke verwijzingen naar andere erfgoedcategorieën, vooral publicaties, werden ingebouwd. Digitale objecten blijven op veilige wijze bewaard en toegankelijk op lange termijn. De OPAC zorgt ten slotte voor een uitgebreid zoekbereik en voldoende zoekcomfort voor de gebruikers van onze collecties.”

*Godfried Kwanten
Afdelingshoofd archief KADOC
KU Leuven*

“LIAS is voor het Universiteitsarchief een biotoop waarin we voor het eerst de mogelijkheden hebben om op een geïntegreerde wijze beschrijvingen van archieven en archiefbestanddelen te maken en te beheren, of die nu op papier, digitaal of als gemengd archiefbestanddeel bestaan, en dat volgens de methode en de standaarden die in de archiefsector gebruikelijk zijn. Binnen LIAS kunnen we ook onze digitale archieven en archiefbestanddelen duurzaam opslaan en leesbaar houden voor de toekomst.

Het systeem biedt een module voor magazijnbeheer en laat toe om archiefdossiers, contacten met gebruikers en raadpleging van archivalia binnen dezelfde omgeving te beheren. Aan onze lezers kunnen we nu een online catalogus aanbieden, van waaruit ze rechtstreeks kunnen doorklikken naar eventueel digitale content of aanvragen kunnen doorgeven om een archief te raadplegen.”

*Marc Nelissen
Teamleider Universiteitsarchief
KU Leuven*

LIAS VOOR ARCHIEVEN

Een geautomatiseerde aanpak

Een systeem voor
lange termijn bewaring

Gebruiksvriendelijke interfaces

Een expertisenetwerk van archivariissen

Een hedendaagse benadering

Voor meer info: www.lias.be

Heron

Voor musea en erfgoedinstellingen

Een en/en verhaal

Met Heron (Heritage Online) biedt LIBIS een totaalpakket aan voor het beschrijven, bewaren en het ontsluiten van al je digitale erfgoedcollecties.

Door een combinatie van 3 geïntegreerde software-programma's: CollectiveAccess, Omeka en Rosetta kun je

- de meest diverse collecties op een professionele en gebruiksvriendelijke manier beschrijven. Dit kan op maat of volgens internationale standaarden geconfigureerd worden.
- je erfgoed op dynamische wijze op het internet tentoonstellen. Je kunt het ook delen via andere platformen of sociale media en het publiek actief betrekken bij je collectie(s).
- je bestanden op een duurzame manier bewaren en vrijwaren voor de toekomst.

Troeven

Met Heron kun je rekenen op een combinatie van moderne en flexibele software, een sterke technische en inhoudelijke ondersteuning en de garantie op een veilige bewaring van je data. Het is een moderne toepassing die ervoor zorgt dat je zowel vandaag als morgen het maximum uit je digitale collectie kunt halen.

LIBIS zorgt voor

- de volledige configuratie van de softwareomgeving en het technisch beheer ervan.
- advies en implementatie van datamodellen en workflows waarmee je je collecties op een professionele manier kunt delen en beheren.
- ondersteuning in je dagelijkse werking via een helpdesk en opleidingen.
- een professionele omgeving voor je data zodat je je geen zorgen hoeft te maken over dataverlies, migraties of technische upgrades.

“Met Heron krijg je software, expertise én dienstverlening voor het beheren en ontsluiten van je erfgoedcollecties.”

Roxanne Wyns
Business Consultant Heron

Partners

Heron biedt oplossingen voor elke instelling die z'n museale collectie op een hedendaagse manier wil beheren en delen. Vandaag zijn onze partners:

- Centrum Agrarische Geschiedenis (CAG)
- Centrum voor Religieuze Kunst en Cultuur (CRKC)

"Dankzij onze samenwerking met LIBIS kunnen we op een meer interactieve manier onze expertise aanbieden en uitbouwen. Met de open source systemen, Omeka en CollectiveAccess, wordt het beheer van onze digitale collectie van agrarisch erfgoed gebruiksvriendelijker en dynamischer. M.a.w. LIBIS speelt goed in op onze noden en wensen met betrekking tot het bereiken van het publiek via onze erfgoedbank Het Virtuele Land."

*Yves Segers
Coördinator CAG*

"Voor de vernieuwing en verdere uitbouw van het registratie- en ontsluitingsproject 'Religieus Erfgoed online', koos het Centrum voor Religieuze Kunst en Cultuur in 2012 met LIBIS voor stabiliteit en duurzaamheid. LIBIS kan bogen op jarenlange ervaring en pionierswerk op het vlak van de duurzame preservatie van digitale bronnen en

gegevens. De integratie van het Heron-programma in de bestaande bibliotheek- en archiefsystemen van LIBIS en de samenwerking met het brede netwerk van partners opent ongekende perspectieven naar geïntegreerde gegevensuitwisseling en wetenschappelijk onderzoek inzake het religieuze erfgoed in Vlaanderen."

*Jan Klinckaert
Directeur CRKC*

HERON VOOR MUSEA EN ERFGOEDINSTELLINGEN

Een efficiënt beheer

Een vlotte ontsluiting

Een duurzame bewaring

Een leerrijk samenwerkingsverband

Een moderne manier van erfgoed delen

Voor meer info: www.heron-net.be

LIBIS+

LIBIS

Voor nog meer expertise.

Voor je bibliotheek, archief en museale collectie

Expertise. Ten dienste van onze partners.

Naast geavanceerde oplossingen biedt LIBIS je ook de ruimte om even stil te staan en nieuwe ideeën op te doen. Zodat je met een frisse kijk de uitdagingen binnen jouw domein tegemoet kunt gaan.

Om onze en jouw expertise op het vlak van bibliotheken, archieven en erfgoedcollecties up-to-date te houden, worden binnen LIBIS+ verschillende initiatieven genomen:

- het deelnemen aan innovatieve projecten waarmee we onze kennis vernieuwen.
- ons magazine en onze seminariedagen die als doel hebben inzichten en kennis met onze partners te delen.
- het organiseren van netwerkevenementen en workshops die onze partners de gelegenheid bieden ervaringen uit te wisselen.

Troeven

LIBIS+ staat voor een innoverende mindset. Met een open blik kijken we naar de vernieuwingen die zich binnen het domein van informatievoorziening afspelen zodat we onze toepassingen verder kunnen verfijnen.

Onze inspanningen om onze kennis en expertise op peil te houden, staan in functie van de behoeften van onze partners. Zodat zij de noden van hun gebruikers op de meest professionele manier kunnen invullen.

Met LIBIS+ krijg je een cocktail van pluspunten:

- expertise in informatietechnologie.
- een aanbod van interessante conferenties, congressen en workshops.
- een magazine met leerrijke informatie.
- een team dat op zoek gaat naar steeds betere manieren om onderzoeksmateriaal te ontsluiten en zo meewerkt aan wetenschappelijke innovatie.

"1+1 =3."

Jo Rademakers
Hoofd LIBIS

Partners

Wat denken onze partners over de diensten van LIBIS+?
Een compilatie van een aantal getuigenissen.

“Tijdens de LIBISnet-gebruikersdagen word je een ruim en interessant programma aangeboden waaruit je kunt kiezen. Zo zijn er workshops rond de verschillende modules van bibliotheeksoftware: catalografie, circulatie en acquisitie. Jammer dat je moet kiezen. Ik zou ze best allemaal willen volgen!”

Mieke Martens

Bibliotheekmedewerker Leercentrum HIFS – KHLim

“De LIBIS-evenementen zijn voor FARO een ideale gelegenheid om in contact te komen met andere partners uit het netwerk. Ze vormen een uitstekend kader om ervaringen uit te wisselen, ideeën op te doen en op de hoogte te blijven van de nieuwste ontwikkelingen. Zeker nu, in de aanloop naar Alma en Limo, bewijzen de informatiesessies uitstekend hun nut!”

Annemie Vanthienen

Stafmedewerker informatiebeheer I bibliotheek – FARO

“De LIBIS-activiteiten zijn voor mij en m’n medewerkers een ideaal moment om op een zeer concrete manier kennis te maken met de nieuwste ontwikkelingen binnen LIBISnet. Ik denk hierbij vooral aan de recente opleiding die ons werd aangeboden omtrent het gebruik van LIMO als nieuwe webopac binnen onze instelling.”

Fleur De Jaeger

Diensthofd Bibliotheek – Koninklijk Museum voor Midden-Afrika

“De Provinciale Bibliotheek Limburg werkte -samen met de zes partners van de Vlaamse Erfgoedbibliotheek- aan de realisatie van het Flandrica.be project. Voor dit project werkten we met Lias, de archiveringsoplossing die door LIBIS aangeboden werd om de opslag en presentatie mogelijk te maken. Door deelname aan de studiedagen zoals ‘Save the data’ op 21 september 2012 kregen we een gedetailleerd zicht op het aanbod van LIBIS en blijven we op de hoogte van nieuwe ontwikkelingen.”

Marleen Vandenreyt Afdelingschef Informatie en Bijzondere Collecties & Benny Thys Deskundige ICT - Provinciale Bibliotheek Limburg

Lees verder op volgende pagina ►

“Dankzij de evenementen die LIBIS organiseert blijf je op de hoogte van de innovatie die LIBIS plant. Zo kun je hiermee rekening houden in je eigen beleidsplanning. Bovendien bieden ze je een ruimere blik op de ontwikkelingen die zich in de hele sector afspelen. En -last but not least- zijn de netwerk-mogelijkheden die deze evenementen bieden, niet te onderschatten.”

*Mieke Merveillie
Stafmedewerker Informatiebeheer- Boerenbond &
Landelijke Gilden*

“De LIBISnet-gebruikersdag is de ideale gelegenheid om de mensen achter LIBIS persoonlijk te ontmoeten en op de hoogte te blijven van recente ontwikkelingen binnen de snel evoluerende wereld van informatie-systemen. Ook het LIBISzine helpt je hierbij. Daarnaast vind ik het interessant om tijdens de gebruikersdag collega's van andere bibliotheken te leren kennen en om ervaringen uit te wisselen.”

*Karin Schoubben
Bibliothecaris - Imec*

LIBIS+ VOOR NOG MEER EXPERTISE

Voor je bibliotheek,
je archief en museale collectie
de ruimte om te reflecteren,
innoveren en optimaliseren.
De plek om up-to-date te blijven
en contacten te leggen.

Voor meer info:
www.libisplus.be

INVITATION IMPACT & E

SPEAKER: JILL COUSINS
Executive Director of
the Europeana Foundation

17th of October 2013

**SEMINAR ORGANIZED
BY LIBIS ON EUROPEANA'S
STRATEGY 2015-2020
& THE FUTURE OF DIGITAL
SERVICE PLATFORMS**

This seminar is offered to you
by LIBIS+, LIBIS' center of expertise
on information solutions.

EUROPEANA: COSYSTEM

FREE
SEMINAR

“Europeana is the product of a large ecosystem of contributors, partners, researchers. It is part of a series of interlocking networks and it aims to provide a digital service infrastructure or platform on which others can build.

To do this the ecosystem has worked to create interoperable, standardised, machine readable metadata, across the Museums, Libraries and Archives of Europe.

The heterogeneity of the material is both its strength and its weakness. How should this now be used? Can others use the backbone to create thematic, subject or audience based portals. Will this approach work better for both partners and users?

Using the example of Digital Humanities the talk will centre on the proposed Europeana strategy for 2015-2020 looking at how we make best use of our work to date to create a future that aids digital scholarship but can also provide the same material for other audiences.”

Jill Cousins

When

17th of October 2013

2.45PM – 3.00PM: welcome

3.00PM – 4.30PM: Jill Cousins

4.30PM – 5.30PM : drink

Where

Justus Lipsiuszaal (Lett. 08.16)

Blijde Inkomststraat 21

3000 Leuven

Attention!

The number of seats is limited.

Registration

www.libisplus.be/europeanaseminar

For more information please visit

www.europeana.eu

www.libisplus.be

www.libis.be

KU LEUVEN

Welkom bij Alma

Alma. In de voorbije LIBISzines kwam het thema al een paar keren aan bod. Het nieuwe geïntegreerde bibliotheekbeheersysteem staat dan ook in de steigers en is zo goed als klaar om geïmplementeerd te worden. Het moment bij uitstek om deze nieuwe software en manier van werken vanuit verschillende standpunten te bekijken. We doen dit onder begeleiding van Alma's projectcoördinator, Bart Peeters.

Alma in 3 woorden

Alma, het nieuwe bibliotheekmanagementsysteem, staat synoniem voor Unified Resource Management. Wat betekent dat? Laten we deze 3 kernwoorden eens van dichtbij bekijken.

Unified

Want | Alma brengt de mix van bronmaterialen (print, elektronisch, digitaal) samen op 1 centrale plaats.

Resource

Want | Alma ontsluit een rijk aanbod van informatiebronnen op een eenvoudige en gebruiksvriendelijke manier.

Management

Want | Alma staat voor 'smart management' van al deze verschillende bronmaterialen.

Alma in 3 werkwoorden

Alma biedt een antwoord op de uitdagingen die bibliotheekmanagement vandaag met zich meebrengt. Concreet betekent dit dat Alma zich op 3 kerntaken focust.

1 Consolideren

Verskillende soorten bronmateriaal worden samengebracht. Maar ook de 3 verschillende softwarepakketen (print, elektronisch, digitaal) smelten samen tot 1 geïntegreerd pakket.

“Het aankopen en ter beschikking stellen van een gedrukt boek of de toegang activeren tot een elektronisch tijdschrift is in se niet verschillend.”

*Bart Peeters
(projectcoördinator, Alma)*

“Alma heeft een centrale knowledge base -ook wel de community zone genoemd- waarin alle metadata opgeslagen zijn. Dit maakt catalogiseren nog eenvoudiger.”

*Bart Peeters
(projectcoördinator, Alma)*

2 Optimaliseren

Workflows worden zo maximaal mogelijk geüniformiseerd. Op die manier bespaar je tijd en kun je je meer focussen op de echte kerntaken van een bibliotheek.

“Het voordeel van het ‘just in time’ model van Alma is dat je dat materiaal koopt waarvan je weet dat je er een lezerspubliek voor hebt. Een schril contrast met het ‘just in case’ model waar je materiaal koopt waarvan je hoopt dat het gelezen zal worden.”

*Bart Peeters
(projectcoördinator, Alma)*

3 Uitbreiden

Alma maakt het mogelijk om je collectie op een gebruiksvriendelijke manier uit te breiden. Via het PDA (Patron Driven Acquisition) model kom je erachter wat de lezer interesseert en kun je je aankopen hierop afstemmen.

Alma in de praktijk

Met Alma werken biedt heel wat voordelen. Het bespaart je tijd en helpt je je bibliotheek op een efficiënte manier te runnen. Wat betekent dit in de praktijk?

Tijdbesparende werkprocessen

Alma is erop gericht zoveel mogelijk werkprocessen te automatiseren. Dit geldt zowel voor het aankopen, het beschrijven als het ter beschikking stellen van de informatiebronnen. Daarnaast blijft het mogelijk om -waar nodig- manueel te interveniëren.

Praktijkvoorbeeld | Mits de nodige afspraken met je uitgever kan je makkelijk materiaal rond bepaalde onderwerpen automatisch aankopen en tegelijkertijd aangeven dat je vanaf een bepaald bedrag (bv. > € 200) manueel wenst tussen te komen om de bestelling te plaatsen.

Positieve veranderingen

Alma staat voor een zeer taakgerichte benadering. Het is een systeem dat jou als het ware begeleidt in je opdracht als bibliotheekbeheerder of -medewerker en je helpt de juiste prioriteiten te stellen. Alma's inzet hierbij is ervoor te zorgen dat je bibliotheek zo professioneel mogelijk beheerd wordt.

Praktijkvoorbeeld | Als je inlogt, krijg je een dashboard te zien waarop allerlei cruciale informatie staat. Zo kun je bv. zien of je bestellingen binnengekomen zijn, of er bepaalde boeken besteld moeten worden of opzijgezet moeten worden voor gebruikers die deze reserveerden ... Het systeem kan je ook vertellen of je uitgaven nog binnen je budget zijn.

Eenvoudigere werkprocessen

De inzet van Alma is -via het uniformiseren van werkprocessen- het beheer van je bibliotheek te simplificeren en te optimaliseren. Transparantie en coherentie zijn hierbij het uitgangspunt.

Praktijkvoorbeeld | Stel dat er verschillende uitleenmodaliteiten binnen je bibliotheek bestaan, dan zal Alma je aanmoedigen om deze te stroomlijnen. Een ander voorbeeld is de manier waarop Alma lezersinformatie op een overzichtelijke manier op je computerscherm presenteert.

Alma in the cloud

Dat Alma een bibliotheeksoftware is die klaar is voor de uitdagingen van morgen, is een feit. Kijk maar naar de rijke mix van begrippen die Alma samenvatten:

next-generation library solution

Een open en toekomstgericht systeem aangepast aan nieuwe materialen

now live in the cloud

Veilige, centrale bewaring van gegevens
Altijd toegankelijk

software-as-a-service

Softwarepakket zonder kopzorgen
Begeleiding inbegrepen

intelligent collection development

Aanbod en vraag op elkaar afstemmen via benchmarking
Kwaliteit van service optimaliseren

single unified managed solution

Eén centrale opslagplaats
Eén manier van werken

collaborative metadata management

Samen metadata onderhouden
Synergie in catalografie

optimized resources & data

Meer en rijker bronmateriaal
Nieuwe audiovisuele bronnen

smart fulfillment

Informatie zo snel mogelijk bij de gebruiker brengen
De wensen van de gebruiker centraal

future-ready

Vlot integreerbaar met andere systemen
Vooruitziend en vooruitstrevend

informed decision making

Leerrijke statistieken beschikbaar
Gefundeerde beslissingen

optimize your workflow

Richtingaanwijzer in je takenpakket
'First things first'

De Alma- generatie aan het woord

“Ik zie deze switch niet als een revolutie maar als een logische evolutie.”

Ben Verloy
Bibliotheecoördinator
Thomas More Kempen

Verwachtingen

Ik verwacht vooral een transparanter beheer van al de bronnen die we ter beschikking van onze gebruikers stellen. De geïntegreerde aanpak van Alma moet me op elk moment een helder beeld van als ons papieren, digitaal en elektronisch materiaal kunnen geven. Ik wil een duidelijk overzicht van het geheel. Naast transparantie verwacht ik ook een hoge graad van gebruiksvriendelijkheid. De recente webservice verhalen die succesvol zijn hebben allemaal één zaak gemeenschappelijk: hun doorgedreven gebruiksvriendelijkheid. Denk maar aan Google, Facebook of de iPad.

De bibliotheek en de volgende generatie

Vroeger kocht een bibliotheek allerlei informatiebronnen aan en stelde deze informatie op één centrale plaats ter beschikking van haar gebruikers. Vandaag is informatie via het internet overal aanwezig. Dat maakt dat we onze rol als bibliotheek en bibliothecaris moeten aanpassen. Dat we actief moeten inspelen op de noden van de hedendaagse gebruiker. Vandaag kunnen wij hem een dienst verlenen door hem te begeleiden in z'n zoektocht naar de geschikte informatie, door hem informatievaardigheden bij te brengen en door makkelijk bereikbaar te zijn.

URM. Een stap vooruit?

Zeker weten. Als je een overzicht van al je bronnen in 1 omgeving krijgt, dan kun je zonder meer je collectie beter managen. Een voorbeeld: met Alma ga je in één oogopslag weten of je een bepaald tijdschrift al in je collectie hebt. Deze informatie zorgt ervoor dat je dubbele aankopen vermijdt. Een ander voorbeeld is kostenbeheer. Alma heeft de middelen om het kostenplaatje van je bibliotheek op een nauwkeurige manier in kaart te brengen. Voor een organisatie zoals de onze, een hogeschool met 7 campussen, is deze aanpak welkom.

De switch naar Alma

De opleiding die LIBIS voorziet is essentieel. Er bestaat een perceptie dat er heel veel met Alma verandert maar laten we niet vergeten dat er ook heel wat basisprincipes gewoon overeind blijven. Neem het MARC-formaat voor bibliografische beschrijvingen; dat blijft bestaan. Ook de fundamenten van bibliotheekbeheer blijven ongewijzigd. Ik vind het belangrijk dat je in de beginfase regelmatig met het bibliotheekteam samenkomt om de vragen die zich voordoen samen te bespreken. Het is een eenvoudige en efficiënte manier om nieuwe inzichten te delen en de overgangsfase zo vlot mogelijk te laten verlopen. Zelf zie ik deze switch niet als een revolutie maar als een logische evolutie.

Smart library

Wat ik in de eerste plaats 'smart' aan Alma vind, is dat deze bibliotheeksoftware mee is met z'n tijd. Doordat het web-based is, kan het probleemloos mee evolueren. Het is m.a.w. allesbehalve een statisch gegeven. Integendeel, het is een bibliotheekmanagementsysteem dat het potentieel in zich heeft om zich in real-time aan te passen aan de recentste ontwikkelingen. Deze wendbaarheid is een sterk punt.

Want dat de noden van onze gebruikers zullen blijven evolueren en dat ze dit aan een snel tempo zullen doen, zoveel is zeker. De beste manier om hier mee om te gaan is jezelf wendbaar op te stellen en hoe kun je dit beter doen dan met een wendbaar systeem zoals Alma?

Alma-experten team

Dat er bij de implementatie van Alma heel wat komt kijken, zal je wellicht niet ontgaan zijn. Naast een gefaseerde planning en praktijkgerichte opleiding is er ook het Alma-team van experts. Een groep van specialisten met een duidelijk doel voor ogen: de roll-out van Alma zo vlot mogelijk laten verlopen. We stellen hen kort aan je voor.

Peter De Marrez

Universiteitsbibliotheekdiensten –
e-bronnen (KU Leuven)

M'n achtergrond

Ik breng ervaring mee rond het verwerken, ontsluiten en beheren van aangekochte toegangen tot e-tijdschriften, e-books en databanken. Door de jaren heen heb ik van dichtbij de ontwikkeling meegemaakt van statische html-overzichten tot de huidige link resolver, federated search, ERM en aanverwante toepassingen.

M'n bijdrage

Ik kan vooral mijn steentje bijdragen vanuit de e-bronnen invalshoek. Deze situeert zit op de 3 Alma-domeinen (resource management, acquisition, fulfilment). Ik bekijk de migratie van gegevens uit onze huidige systemen, zie erop toe dat het proces van registratie en activering van e-toegangen in logische structuren vervat zit en dat we onze specifieke administratieve gegevens kwijt kunnen in Alma.

Hier ga ik voor

Mijn focus is de doorgezette integratie binnen het volledige collectieverloop van de bibliotheek. En binnen het e-bronnen domein zelf, de ontsluiting en de administratieve backoffice binnen eenzelfde systeem te herbergen.

M'n tip

Hou de URM-gedachte in het achterhoofd. De grote efficiëntiewinst bestaat erin dat we niet langer -afhankelijk van het collectieonderdeel of de activiteit die we uitvoeren- in afzonderlijke systemen werken. Daar komen natuurlijk de nodige workflow aanpassingen bij kijken. De uitdaging bestaat erin hier evenwichtige compromissen te vinden. Maar daar zijn wij Belgen naar verluidt wel goed in.

Luc Lannoy

Universiteitsbibliotheekdiensten -
Team Metadata (KU Leuven)

M'n achtergrond

Als teamleider van UBD Metadata en vanuit mijn betrokkenheid bij het catalogiseerwerk in LIBISnet ben ik in de weer met een veelheid van materiaal- en documenttypes, datamodellen en projectgerelateerd maatwerk, standaarden en regelgeving, metadata-beheer en catalogusonderhoud. En met taken die daar in de praktijk onlosmakelijk mee verbonden zijn: workflows en werkprocessen uitwerken, richting geven aan afspraken en oplossingen, opleiden en trainen.

M'n bijdrage

Binnen het Alma-team ben ik in de eerste plaats betrokken bij het segment resource management: opvolging van de datamigratie van Aleph naar Alma, het testen en het

finetunen van en/of de meest haalbare oplossingen zoeken binnen de beschikbare functionaliteit en configuratiemogelijkheden in Alma. En dit zowel naar het pure catalogiseren als naar beheerstaken en het bewaken van dataconsistentie toe.

Hier ga ik voor

Voor een vlotte overstap naar Alma. Die de grote groep van medewerkers kan motiveren voor en overtuigen van het potentieel van Alma: van bij de start, maar tegelijkertijd met voldoende zicht op het groeipotentieel. Als backoffice systeem, maar ook door een steeds sterkere integratie met Limo, het platform voor de eindgebruiker.

M'n tip

Alma zal geen Aleph zijn. (Dat is trouwens de bedoeling niet.) Zeker bij aanvang kan/zal het voor de meesten wellicht even wennen zijn. Temeer omdat het als nieuw systeem nog volop in ontwikkeling is. Maar precies daar liggen wellicht andere mogelijkheden en nieuwe kansen. Zie het dan ook meteen als een uitdaging, voor jezelf, voor je 'institution' en voor het LIBIS 'network'.

Diederik Lanoye

Universiteits-
bibliotheekdienst –
Team Metadata
(KU Leuven)

M'n achtergrond

De omvangrijke collecties oude drukken die bewaard worden in verschillende Leuvense erfgoedbibliotheeken zijn m'n werkterrein. Samen met collega's van UBD Metadata en de bibliotheken sta ik in voor de catalografische verwerking van deze schatten. Van daaruit ben ik goed vertrouwd met regelgeving, data-modellen en workflows voor het origineel beschrijven van gedrukt en geschreven materiaal.

M'n bijdrage

Ik behoor tot de groep binnen het Alma-team die zich bezighoudt met het resource management, zeg maar de 'cata'. Een eerste deel van onze opdracht is het opvolgen van de migratie van de metadata van Aleph naar Alma. Verder denken we mee na over de functionaliteit van Alma en werken we aan de best haalbare workflows voor onze collega-catalografen.

Hier ga ik voor

Een vlotte overgang van Aleph naar Alma is de essentie. Dat geldt natuurlijk voor de metadata zelf maar ook en vooral voor de medewerkers in de bibliotheken. Praktijkgerichte opleidingen, bruikbare en duidelijke werkdocumenten en bovenal een goed werkend systeem zijn daarvoor noodzakelijk. En daar werken we volop aan.

M'n tip

Catalografen zijn vaak een beetje 'gewoontedieren'. Het zal dus wennen zijn aan een aantal nieuwigheden en veranderingen in Alma. Opleiding kan ervoor zorgen dat je hier snel mee vertrouwd raakt en aan de slag kan. Maar aarzel vooral niet om vragen te stellen. Antwoorden bieden waarmee jij verder kunt, maakt ook deel uit van onze opdracht.

Filip Neesen

Campus-
bibliotheekdienst
Geestes-
wetenschappen
(KU Leuven)

M'n achtergrond

In m'n werkzaamheden binnen de Campusbibliotheek Geesteswetenschappen heb ik vooral expertise opgebouwd in tijdschriftenbeheer, acquisitie en catalografie. Dit is ook -weliswaar in mindere mate- het geval voor het beheer van elektronische bronnen.

M'n bijdrage

Binnen het Alma-team werk ik mee aan de uitbouw van de acquisitie-module. De taken die hiermee samengaan, situeren zich vooral op drie domeinen: testen van de migratie, configuratie van Alma en tenslotte het uitwerken van opleidingen.

Hier ga ik voor

Ik streef in de eerste plaats een zo vlot mogelijke overgang van Aleph naar Alma na zodat de continuïteit van de dienstverlening kan gegarandeerd worden.

M'n tip

Ik zou vooral willen meegeven dat de overgang naar Alma geen bedreiging maar een opportuniteit met zich meebrengt.

Jorinde Sercu

Bibliotheek Rechts-geleerdheid (KU Leuven)

M'n achtergrond

Ik werk reeds 9 jaar in de RBIB. M'n hoofdtaken zijn circulatie en IBL maar daarnaast doe ik ook catalografie en acquisitie. Ik ben dus vertrouwd met de vier verschillende modules in Aleph. Vroeger heb ik de Aleph IBL module mee getest en het leek me boeiend om dit opnieuw te doen met Alma.

M'n bijdrage

Rudi Strouven en ikzelf testen de circulatie module. Samen met Bart Peeters, coördineren wij de testwerkgroep. We schrijven ook de handleiding. Verder testen we -samen met de mensen van LIBIS- de IBL module.

Hier ga ik voor

Ik ga proberen alle bugs die zich in Alma kunnen bevinden ongedaan te maken, een goede handleiding op te stellen en de opleidingen op een heldere manier te geven.

M'n tip

Keep calm and carry on.

Rudi Strouven

Bibliotheek Psychologie en Pedagogische Wetenschappen (KU Leuven)

M'n achtergrond

In 1989 begon ik in de Centrale Bibliotheek van de KU Leuven om enkele jaren later aan de slag te gaan in de bibliotheek van de faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen. Ondertussen ben ik er balie- en IBL verantwoordelijke, geef ik rondleidingen en maak ik deel uit van de werkgroep 'balie-verantwoordelijken' van de KU Leuven.

M'n bijdrage

Ik zal me vooral focussen op het testen van fulfillment en resource sharing binnen Alma zodat het nieuwe systeem optimaal kan afgestemd worden op de noden van de gebruikers.

Hier ga ik voor

Dat iedereen die met fulfillment en resource sharing te maken heeft voldoende op de hoogte gebracht wordt van alle mogelijkheden die Alma biedt. Praktijkgerichte opleidingen aangevuld met een gedetailleerde handleiding zijn hierbij m'n aandachtspunt.

M'n tip

Net zoals Rome niet op één dag gebouwd werd, zal de integratie van Alma ook wat tijd vergen. Verwacht dus niet dat je het hele systeem onmiddellijk onder de knie zult hebben. Maar met wat geduld en de handleiding zal het vast wel lukken. En mocht er zich toch een overwacht probleem voordoen, dan kun je nog altijd bij ons terecht.

Veerle Tuerlinckx

Bibliotheek Sociale wetenschappen (KU Leuven)

M'n achtergrond

In de bibliotheek Sociale Wetenschappen focus ik me vooral op acquisitie. Een overzicht van verplichte literatuur (uit Limo) voor OPO's* voeg ik toe aan Toledo. De laatste jaren heb ik me ook verdiept in de tijdschriftmodule. Dit wissel ik af met werk aan de balie en rondleidingen.

M'n bijdrage

Samen met Filip Neesen test ik de acquisitiemodule. We zoeken uit of de gegevens juist gemigreerd werden. Ook proberen we de verschillende werkprocessen uit en kijken we welke het meest efficiënt zijn.

Hier ga ik voor

Tussen de technische kant en het dagdagelijkse gebruik van Alma wil ik graag een brug helpen bouwen. Ik ga dan ook de verschillende mogelijkheden binnen Alma verkennen om van daaruit de meest gebruiksvriendelijke opties te selecteren.

M'n tip

Wanneer je vertrouwd bent met Limo, wordt de stap naar Alma minder groot. Dus begin daar al even te grasduinen. En laten we vooral niet vergeten: all we are is change ...

*OPO: opleidingsonderdeel

VEP

LIBIS legt funderingen voor
Vlaams e-boekplatform

Het e-boek in Vlaanderen. Hoe staat het daar eigenlijk mee? Misschien wel verder dan je denkt. De voorbije maanden heeft LIBIS meegewerkt aan het VEP, een platform van waaruit het binnenkort mogelijk wordt om Vlaamse digitale boeken te lenen, te kopen of te huren. Meer hierover verneem je in een gesprek met Jef Maes (Hoofd Kenniscentrum Boek.be) en Kris Dekeyser (Software architect en projectcoördinator bij LIBIS).

Wat is de doelstelling van het VEP (Vlaams e-boekplatform)?

KD: Het VEP is een instrument dat ontwikkeld wordt om Vlaamse e-boeken in openbare bibliotheken ter beschikking te stellen. Het is een platform waar je digitale boeken kunt raadplegen en lenen. Dit platform kwam tot stand dankzij een samenwerking tussen Bibnet en Boek.be. Bibnet is de organisatie die de belangen van de bibliotheekgebruiker in dit verhaal verdedigt.

JM: En Boek.be is de confederatie van het boekenvak. Wij behartigen de belangen van boekhandelaars, uitgevers en distributeurs. Je kent ons ongetwijfeld van de promotionele acties die we rond het boek organiseren. De jaarlijkse Boekenbeurs, de Herman de Coninckprijs en de Gouden Boekenuil zijn een paar voorbeelden van initiatieven waarmee wij jaarlijks het boek in de kijker plaatsen. Daarnaast stellen wij ook digitale platformen ter beschikking van onze leden.

Over welke digitale platformen gaat het dan?

JM: www.boekenbank.be is een voorbeeld van zo'n platform. Het is een bestel- en informatiesysteem waarin meer dan 600.000 boeken opgenomen zijn. Via deze site kunnen boekhandels hun boeken bestellen bij een distributeur. Boeken op een innovatieve manier verspreiden is één van onze kerntaken. Vandaar onze interesse voor het VEP. We zien het als een platform dat het Vlaamse boek een virtueel uitstalraam biedt. Maar ook als een middel waarmee we alle beschikbare

digitale content 'intra muros' integraal ter beschikking van de lezer kunnen stellen.

Wat houdt deze 'intra muros' benadering in?

JM: Via het VEP willen wij -binnen de muren van de boekhandel en de bibliotheek- de lezer gratis integraal toegang geven tot de titels van alle verkrijgbare e-boeken. Zodat hij deze niet alleen kan inkijken maar er ook kan in grasduinen. Op die manier komt de lezer op een positieve manier in contact met het digitale boek en kan hij de nodige tijd nemen om te bepalen of hij zo'n boek wil lenen of kopen.

Is het geen beperking dat de gratis toegang tot deze digitale content enkel binnen de bibliotheek en boekhandel kan?

KD: Ik zie dit eerder als een nieuwe invulling voor de bibliotheek van morgen. Bibliotheken evolueren steeds meer van een 'verzamelplaats van boeken' naar een 'ontmoetingsplaats van mensen'. Mensen blijven bereid zich naar de bibliotheek te verplaatsen op voorwaarde dat ze er toegevoegde waarde aantreffen. Zoals een kader waarbinnen je met anderen in contact kunt treden, culturele ervaringen kunt opdoen of exclusief digitaal leesmateriaal kunt raadplegen.

JM: Er zijn grenzen aan het gratis model. Als we willen dat er waardevolle content geproduceerd wordt, zullen auteurs op een billijke manier via auteursrecht verloond moeten worden. Nieuwe en andere vergoedingsmodellen -zoals een eenmalige verloning- zijn momenteel niet realistisch. We hebben er dus alle baat

bij om erover te waken dat auteurs fair vergoed worden en het gratis aanbod beperkt blijft.

In welke mate verschilt een digitale lezer van een klassieke lezer?

KD: In se verschillen ze niet. Ze kiezen een boek in de eerste plaats op basis van de inhoud en niet op basis van de drager. Je zou kunnen zeggen dat de digitale lezer voor een andere ervaring kiest. Zo kan hij -als hij op vakantie gaat- via z'n e-bookreader tientallen boeken meenemen. Of kan hij z'n e-boek via z'n tablet meenemen in de auto waar hij het verder kan beluisteren. Er bestaat nl. een digitale spraakmodule die kan identificeren waar de lezer gestopt is en daar meteen de draad weer oppikt.

JM: Het profiel van de huidige digitale lezer is een 40-plusser die met z'n e-reader veel literatuur leest. Hij is bemiddeld, houdt van reizen en vindt het erg handig dat hij -waar hij zich ook ter wereld bevindt- allerlei boeken kan downloaden. Dat is althans de situatie vandaag. Met de opmars van de tablet zal er nog veel veranderen. Die maakt het mogelijk om tekst, (bewegend) beeld en geluid te combineren. Vooral voor non-fictie en kinderboeken opent dit nieuwe horizonten.

KD: Het kinderboek 'Vos en Haas' is een mooi voorbeeld van de verrijkte ervaring

“Wij zien het VEP als een platform dat het Vlaamse boek een virtueel uitstalraam biedt.”

Jef Maes

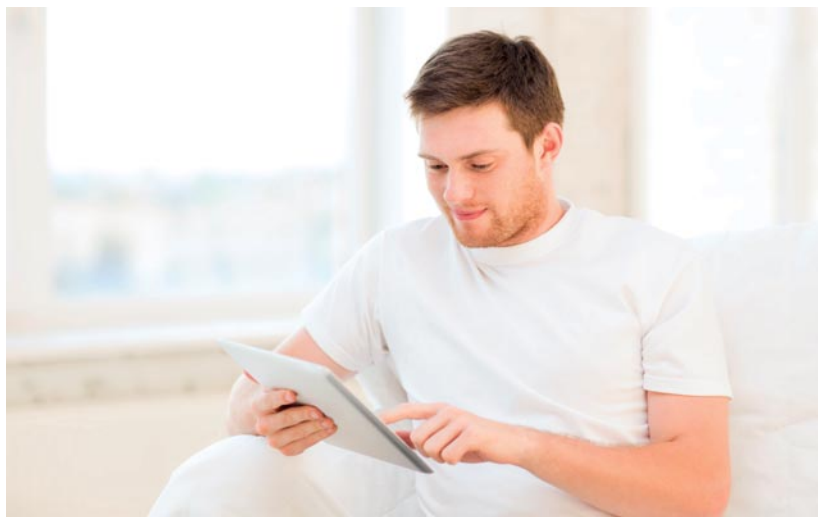
die digitaal lezen met zich kan meebrengen. Er is een 'voorleesknoop' waarmee je kunt aangeven dat je het verhaal wil beluisteren. Via een andere knop kun je het verhaal in de vorm van een video-animatie bekijken. Maar er bestaat ook de mogelijkheid om op een speelse manier oefeningen rond 'Vos en Haas' te maken. Het is m.a.w. een zeer interactieve uitwerking van het originele verhaal en toont aan dat je met e-boeken veel verder kunt gaan dan het plaatsen van de bestaande content op een nieuwe digitale drager.

Is het klassieke boek niet aan z'n laatste hoofdstuk bezig?

KD: Dat is op dit moment nog koffiedik kijken. Maar laten we het eens vergelijken met de opkomst van de CD. Toen dacht men ook dat de CD het einde van de LP betekende. Vandaag zie je dat de

“Wij ontwikkelen de basisinfrastructuur voor het VEP.”

Kris Dekeyser

“Wij wilden een robuust systeem dat vlot modulair aangepast kan worden.”

Jef Maes

LP een nicheproduct geworden is. Hetzelfde doet zich voor bij de digitale fotografie. Hoe populair die ook is, voor de professionele fotograaf blijft een analogo fotoestel z'n waarde behouden.

JM: Persoonlijk denk ik niet dat het bestaan van het papieren boek op korte termijn bedreigd is. Maar dat de digitale revolutie zich ook binnen de boekenwereld afspeelt is een feit. We zien nu reeds dat ongeveer 20% van de omzet van uitgevers in de Verenigde Staten via digitale producten gerealiseerd wordt. Dat cijfer zal ongetwijfeld stijgen met het toenemende gebruik van de tablet. Onderzoek leert ons dat in België 1 op 3 gezinnen over een tablet beschikt. In Amerika is dit bijna 1 per gezin. Deze cijfers spreken boekdelen en tonen duidelijk aan dat de echte doorbraak van het digitale boek nog moet beginnen.

In de muzieksector zijn streaming formules zoals Spotify steeds meer terrein aan het winnen. Doet een gelijkaardig fenomeen zich ook voor in de boekensector?

JM: In de muziek- en audiovisuele sector zie je inderdaad dat downloaden plaats ruimt voor streaming. Hierdoor hoeft je de muziek of film niet meer op je computer te downloaden maar krijg je via de stream van het internet toegang tot de content die je interesseert. Dit is niet alleen handig, het is ook een efficiënte manier om piraterij tegen te gaan. Want met streaming kun je niet langer illegaal downloaden. Een ander pluspunt is dat de typische abonnementsformules - zoals Spotify- gegarandeerde inkomsten voor de muziekproducenten bieden.

Is streaming een optie voor de boekenwereld?

JM: www.boekenwolk.nl biedt je als lezer de mogelijkheid om een abonnement

op kinderboeken te kopen. Je betaalt in functie van het aantal boeken dat je per maand wilt lezen en je bent vrij te kiezen uit het hele aanbod dat de site ter beschikking stelt. Deze streaming formule biedt heel wat perspectieven en die zijn we aan het onderzoeken. Belangrijk hierbij is dat er goede afspraken gemaakt worden tussen de bibliotheken en de uitgeverijen. Zodat we niet teveel in mekaars vaarwater terechtkomen.

LIBIS werd via een openbare aanbesteding aangeduid om de infrastructuur rond het VEP te bouwen. Wat houdt dit in?

KD: Wij zijn de VEP-R (VEP-repository) aan het ontwikkelen. Dit is de basisinfrastructuur voor het VEP waarmee het mogelijk zal worden e-boeken op te slaan, te beveiligen en via metadata op te zoeken. In grote lijnen komt het erop neer dat wij de funderingen aan het leggen zijn voor een opslagplaats waarbinnen digitaal materiaal niet enkel gestockeerd wordt maar ook op een gecontroleerde manier via andere modules doorgegeven kan worden.

Wat kan zo'n module inhouden?

KD: Deze modules gaan vanuit de basisinfrastructuur die wij aanbieden, gebruikerservaringen realiseren. Dit kan gaan van het zoeken op titel/auteur/tekst, het opvragen van een e-boek of het beluisteren van een e-boek. De transacties tussen het systeem en de eindgebruiker, zeg maar. Het zijn andere spelers die deze modules ontwikkelen. Zo wordt er ook werk gemaakt van een lezersmodule waarmee je vanop je tablet een boek van het VEP kunt downloaden. Een ander voorbeeld is de e-shelf applicatie. Dit is een elektronische boekenplank waarop je allerlei interessante lectuur kunt bewaren.

Wat is een belangrijk aandachtspunt bij het bouwen van zo'n infrastructuur?

KD: Beveiliging is een topprioriteit in dit project. Elke module heeft een unieke sleutel waarmee je onze diensten kunt oproepen. Hierdoor kunnen we monitoren wie toegang tot onze infrastructuur wil maar kunnen we ook bepalen wie we toegang geven en wie niet. Op die manier blijft het geheel overzichtelijk en kunnen we erop toezien dat er op een veilige manier verder op onze funderingen gebouwd wordt.

Hoever staan jullie?

KD: Het VEP-R is quasi klaar in z'n basisvorm. In ICT-termen heet dat: de application programmers interfaces staan er. Alles is dus aanwezig om de modules verdieping per verdieping aan te leggen. We hebben ook concrete plannen om een gebruikersinterface voor uitgevers te ontwikkelen. Hiermee kunnen zij o.a. zelf nagaan hoe vaak hun boeken geraadpleegd worden. Willen ze één van hun boeken uit het systeem verwijderen, dan zal dat uiteraard ook kunnen.

Hoe verloopt de instroom van digitale boeken?

KD: Het VEP kan enkel succesvol zijn als het aanbod zo volledig mogelijk is. Daarom faciliteert onze software het binnenhalen van digitale boeken vanuit het Centraal Boekhuis. Dit is een groot warehouse voor Nederlandstalige boeken. Maar we hebben de nodige faciliteiten voorzien zodat ook de kleine, onafhankelijke uitgever zijn boeken in het VEP kan deponeren.

Welke uitdagingen zijn jullie onderweg tegengekomen?

KD: In januari 2013 zijn we effectief met deze opdracht van start gegaan en voorlopig zijn we 'on target'. Veel heeft te maken met de 'agile' manier van werken waarvoor we gekozen hebben. Dit is een zeer wendbare, flexibele manier van programmeren. Het is de tegenhanger van het watervalstelsel dat ook wel door software ontwikkelaars gebruikt wordt.

“Beveiliging is een topprioriteit in dit project.”

Kris Dekeyser

Wat is het verschil tussen beide systemen?

KD: Bij een watervalstelsel vertrek je van een haast volledig uitgewerkt ontwerp en pas dan begin je met programmeren en testen. In het agile systeem splits je alles op in kleine stukjes waardoor je het project stap per stap kunt aanpakken. Met als groot voordeel dat je na een paar weken al aan de slag kunt. Al gaande weg bepaal je de beste manier om op je eindbestemming te raken.

Hoe verloopt de samenwerking?

KD: We komen om de vier weken samen om een stand van zaken te bespreken. Dat is handig voor alle partijen om te kijken of we op koers zijn. We hadden onlangs een interessante vergadering met de vertegenwoordigers van boek.be. Hieruit bleek dat onze modulaire manier

van software bouwen perspectieven biedt voor andere toepassingen.

JM: Ik heb de voorbije maanden een constructieve samenwerking kunnen vaststellen. De vragen die we van LIBIS kregen tonen aan dat zij inderdaad inzicht in de materie hebben. We zijn er dan ook gerust in dat het platform er tegen september zal staan.

Welke toegevoegde waarde biedt LIBIS aan het VEP-project?

JM: Wij wilden in de eerste plaats een robuust systeem dat vlot modulair aangepast kan worden. Dat we voor LIBIS gekozen hebben, heeft veel te maken met hun bagage rond bibliotheken en digitale content. Deze ervaring in combinatie met hun technologische inzichten was voor ons de doorslaggevendende factor om met hen in zee te gaan. Maar ook hun agile benadering was een cruciaal criterium.

Welke toegevoegde waarde levert het VEP-project aan LIBIS?

KD: Dit project opent ongetwijfeld deuren voor ons. Het is een mooie en leerrijke case rond digital asset management. Een domein waarin we graag verder willen groeien. Daarnaast is dit project

ook een leuke ervaring. Iets nieuws creëren en vaststellen dat het werkt geeft veel professionele voldoening.

Wat zie jij als grootste meerwaarde van dit platform?

JM: Het is belangrijk dat wij in Vlaanderen over een platform beschikken waarmee we vanuit de Vlaamse boekensector en bibliotheekwereld -volledig onafhankelijk van grote, internationale spelers- kunnen optreden. Anders dreigen we afhankelijk te worden van giganten zoals Amazon, Apple of Google... Stel je voor dat zij zouden bepalen hoe de boekensector zich gaat ontwikkelen, dan zouden wij als klein taalgebied binnen die grote Angelsaksische wereld verdrongen worden. Alleen al om dit voor te zijn is dit platform van onschatbare waarde.

KD: Ik vind het een zeer interessant project om aan mee te werken. Als ik naar m'n kinderen kijk en hun manier van omgaan met digitale media zie, dan kan ik niet anders dan overtuigd zijn dat e-boeken de toekomst zijn. Je merkt dat het een domein in volle evolutie is. Hieraan een bijdrage kunnen leveren, vind ik dan ook een bijzondere ervaring.

Textura

een case over duurzame
& gemengde archieven

Hybride archieven. Met de digitalisering worden ze steeds meer de norm.

Hoe ga je met deze gemengde archieven om? Deze vraag stelden we aan Katrien Weyns van KADOC.

Zij begeleidde onlangs de overdracht

van het hybride archief van Textura. Een leerrijke case die ze graag met ons deelt.

Recent werden de archieven van Textura (de christelijke vakbeweging voor de textielindustrie) overgedragen aan KADOC.

Wat hield dit in?

Een paar jaar geleden fuseerde Textura, de vakcentrale van de textielarbeiders, met ACV-Metaal. Dit is de vakorganisatie binnen het ACV voor de metaalsector. Het was die samensmelting die aan de basis lag van de overdracht van het laatste onderdeel van het archief van Textura aan KADOC. Voor de fusie had Textura al een gedeelte van haar papieren archief aan ons in bewaring gegeven. Na de fusie werd ook het hele digitale archief overgedragen. Met als resultaat dat vandaag het volledige archief van Textura -zowel het analoge als digitale gedeelte- door ons bewaard wordt.

Hoe hebben jullie dit project aangepakt?

We zijn begonnen met het resterende deel van het papieren archief over te dragen. Ik heb ter plaatse een selectie gemaakt van de items die voor bewaring in aanmerking kwamen. Facturen zijn bv. geen interessante documenten vanuit een archiveringsstandpunt en werden dan ook niet getransfereerd. Het geselecteerde materiaal werd vervolgens door een verhuisfirma in kartonnen dozen ingepakt en vervoerd naar KADOC. Eenmaal ter plaatse zorgden wij ervoor dat het geordend en beschreven werd en in zuurvrije dozen terecht kwam. De overdracht van dit soort papieren archieven is een domein waar wij door de jaren heen heel wat ervaring rond opgebouwd hebben.

“De ordening moet duidelijk en logisch opgebouwd zijn.”

Maar er was ook nog de overdracht van het digitale archief van Textura. Hoe is dat verlopen?

Het grote verschil met papieren documenten is dat dit soort overdracht volledig elektronisch verloopt en daardoor dus abstracter wordt. Om een overzicht te krijgen, hebben we aan Textura gevraagd ons een lijst te bezorgen van alle bestanden die zij digitaal bewaarden. Net zoals bij fysieke archieven is structuur hier heel belangrijk. Hoe meer de inhoud in mapjes met duidelijke namen onderverdeeld is, hoe bevattelijker de archiveringsopdracht wordt. Beeld je in: een archief dat bestaat uit een stapel van duizenden losse pagina's of datzelfde archief gegroepeerd in mapjes met duidelijke titels. Het spreekt voor zich welk archief het best werkbaar is. Zowel bij papieren als digitale archieven is orde het fundament voor een gebruiksvriendelijk archief.

Hoe groot was dit digitaal archief?

In totaal werd 35,5 gigabyte overgedragen. Wij hebben dat herleid tot zo'n 4,5 gigabyte. Dat komt doordat een groot deel van de bestanden in aanmerking kwam om in onze bibliotheek ontsloten te worden. Er waren ook een flink aantal audiovisuele documenten zonder referentie. Die hebben we ondergebracht in de audiovisuele collectie van KADOC. Dubbele documenten werden vernietigd. Wat dan nog restte, is het deel dat in het Textura-archief opgenomen werd en via scopeArchive beschreven werd.

Wat was de grootste uitdaging bij de transfer van Textura's archief?

Het was de eerste keer dat we zo'n omvangrijk, gestructureerd digitaal bestand in één keer in een e-depot onderbrachten. Ook de parallelle opname van

zowel het papieren als digitale archief in één beschrijvingsstelsel was nieuw voor ons. We hadden niet meteen ervaring met zogenaamde hybride archieven. Dit maakte dat dit een interessante testcase werd waaruit we veel geleerd hebben.

Hoe zijn jullie te werk gegaan?

Er werd een pre-ingest omgeving gebouwd waarin de documenten opgeladen werden. Van hieruit kan de archivaris - voor de feitelijke opname van de data in het depot- nog tussenkomen en ingrijpen. Hij kan beslissen om bepaalde objecten -zoals bv. overlappende bestanden die zowel in het papieren als digitale archief aanwezig zijn- te verwijderen. Of om bepaalde bestanden te herordenen d.w.z. hen op een andere meer logische plaats onder te brengen. Gelukkig was dit in de Textura case niet vaak aan de orde. Het archief was vrij goed geordend. Met als resultaat dat het eerste deel van de pre-ingest fase vlot verlopen is en we vrij snel al het materiaal in SharePoint - waar het tweede deel van de pre-ingest plaatsvond- konden laden.

Wat gebeurde er in SharePoint?

Hier werd een koppeling gemaakt tussen de metadata en de objecten. Op basis daarvan werden de objecten dan getransformeerd naar het type bestand dat het meest geschikt is om de inhoud van het object op lange termijn te bewaren. Van hieruit werden ook access rights bepaald om te definiëren wat aan wie getoond kan worden. SharePoint laat ook toe om beschrijvende metadata op te nemen. Dat is dan ook in dit stadium reeds gebeurd.

Wat is een belangrijke voorwaarde voor een geslaagd huwelijk tussen papieren en digitale archieven?

Dat ze op elkaar afgestemd zijn. De ordening moet duidelijk en logisch opgebouwd zijn. Maar de logica die voor het ene type archief gebruikt wordt, moet ook voor het andere type archief toegepast worden zodat ze correct samengevoegd kunnen worden in een beschrijving. Gebruik je een bepaalde naam voor een mapje dat papieren

documenten rond een bepaald thema verzamelt, hanteer dan diezelfde naam voor de digitale objecten rond dit onderwerp.

Hoe zou je 'de Lias oplossing' voor dit soort hybride archieven omschrijven?

Organisaties die hun archief aan ons overdragen, kunnen erop rekenen dat het archief toegankelijk voor hen blijft. Lias zorgt ervoor dat de documenten op een overzichtelijke manier beschreven worden, dat ze op een duurzame manier bewaard worden en dat ze vlot ter beschikking kunnen gesteld worden. Hierin is lange termijn bewaring de primaire doelstelling. Bij papieren archieven komt het erop neer dat je voor een veilige omgeving zorgt. Dat is een vrij statisch gegeven. Heel anders is dit bij digitale archieven. Daar is duurzame bewaring een zeer dynamisch gegeven waarbij continu beoordeeld wordt in welk formaat data het best bewaard worden en indien nodig ook naar dat formaat geconverteerd worden.

Is het gevaar voor dubbele bewaring niet aanzienlijk bij hybride archieven?

Dat gevaar kun je natuurlijk niet helemaal uitsluiten. Dat geldt ook voor papieren archieven. Ook daar kun je iets over het hoofd zien. Belangrijk om weten is dat er -voor het bestand in het digitale depot opgeborgen wordt- automatisch gecheckt wordt of het al niet eerder opgenomen werd. Deze controle vindt plaats, precies om dubbele bewaringen te vermijden.

“De objecten werden getransformeerd naar het type bestand dat het meest geschikt is om de inhoud van het object op lange termijn te bewaren.”

Hoe kun je de gebruiker een overzichtelijk geheel van zo'n verscheiden archief aanbieden?

Gebruikers zijn in de eerste plaats op zoek naar een stuk dat hen interessante info kan bieden. Of dit nu een papieren of een digitaal bestand is, maakt in se niet uit. Daarom bieden wij een geïntegreerd overzicht van wat er rond een bepaald onderwerp bewaard is. Als een gebruiker dieper kijkt, zal hij zien in welke vorm het archief beschikbaar is. Maar dit is veeleer secundaire informatie.

Werden er in het Textura archief ook links met andere authority gegevens gelegd. Ik denk bv. aan persoonsfiches.

In KADOC werken wij met ODIS. Dit is een authority systeem dat o.a. fiches met achtergrondinformatie rond personen en organisaties bevat. Er werden inderdaad een aantal links manueel gelegd zodat er op relevante plaatsen in het archief ook contextuele informatie beschikbaar is. Zo is er bv. een link naar een steekkaart met Lucien Fruru, een voormalig voorzitter van Textura.

Welke maatregelen worden genomen om de duurzame bewaring van een archief te garanderen?

Dit is een werk dat achter de schermen door het LIBIS-team via de software Rosetta gebeurt. Er wordt veel aandacht aan back-ups besteed. Ook wordt gekeken of de content in geschikte archiveringsformaten bewaard wordt. En heel belangrijk, er wordt zorgvuldig in

het oog gehouden of die formaten doorheen de jaren leesbaar blijven. Zou er zich daar een probleem stellen, dan wordt de content naar een ander formaat omgezet.

Wat hebben jullie uit de Textura case geleerd?

Het voorbereidende werk is essentieel om dit soort projecten vlot te laten verlopen. In een ideale situatie maak je tijd om met de archiefvormer te bespreken hoe je het archief zo goed mogelijk kunt voorbereiden zodat de switch naar het archiefsysteem zo 'smooth' mogelijk kan verlopen. Een heldere structuur en beschrijving is hierbij essentieel. Maar laten we realistisch zijn, zelfs een mooi geordend archief vraagt nog altijd werk op het vlak van pre-ingest en controle.

Wanneer is voor jullie een project geslaagd?

Persoonlijk hecht ik veel belang aan de samenwerking tussen de archivariissen en technici. Hoe meer wij op elkaar afgestemd zijn, hoe vlotter het project verloopt. De archivaris is weliswaar degene die de eindbeslissing neemt over wat bewaard wordt en wat niet. Maar het zijn de mensen met de technologische kennis die cruciaal zijn om ervoor te zorgen dat het archief goed bewaard kan worden en toegankelijk blijft.

Iter dig-italicum

anno 2013

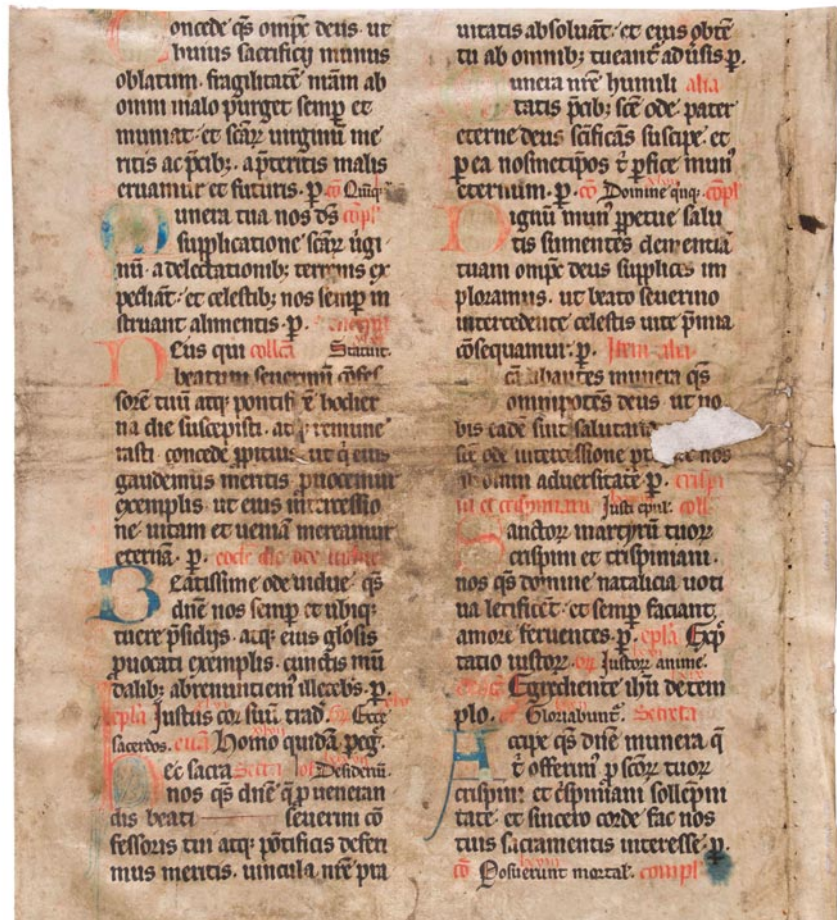
Cultureel erfgoed en digitalisering. Het is niet langer een uitzonderlijke combinatie. Integendeel, steeds meer bibliotheken digitaliseren hun erfgoed en plaatsen het online. Ook de Universiteitsbibliotheek deelt voortaan via een website haar oudste manuscripten met het grote publiek. Het project heet 'iter dig-italicum' of digitale reis. Onze gids: An Smets, medewerkster van de KU Leuven Universiteitsbibliotheek en gepassioneerd door erfgoed.

De Universiteitsbibliotheek heeft plannen om met haar schatten online te gaan. Wat houdt dit initiatief precies in?

Onze oudste manuscripten zijn eigenlijk nu al online in onze catalogus te vinden. Via Limo, het online zoekplatform van de universiteitsbibliotheek, kun je erachter komen of een handschrift of een tekening rond een bepaald onderwerp digitaal beschikbaar is. Geeft Limo naast de naam van het object een icoontje met de vermelding 'view online', dan kom je - door hierop te klikken - rechtstreeks op de digitale versie van dat object terecht. Dit wil zeggen op een hoge kwaliteitsfoto van het document in kwestie. Omdat het grote publiek nog niet voldoende met Limo vertrouwd is, hebben wij besloten onze gedigitaliseerde manuscripten te groeperen en via een website makkelijk toegankelijk te maken voor de geïnteresseerde burger.

Welke manuscripten zal hij op deze site kunnen terugvinden?

Je zult er voornamelijk manuscripten uit de periode tot en met de 16de eeuw aantreffen. De collectie bestaat uit een 50-tal volledige manuscripten en een

300-tal fragmenten. Dit kan gaan van kleine stukjes papier die nauwelijks leesbaar zijn tot 8 à 10 pagina's die van een bepaald manuscript overgebleven zijn. Ook de Craneveltbrieven die dateren van het begin van de 16de eeuw en onze collegedictaten van na 1600 zullen deel uitmaken van deze online collectie.

Kun je iets meer vertellen over de Craneveltbrieven en de collegedictaten?

Het is een verzameling brieven die aan de Brugse humanist Frans Cranevelt gericht waren. Deze collectie is bijzonder interessant omwille van de grote namen van enkele correspondenten zoals Erasmus, Thomas Morus en Juan Luis Vives. De collegedictaten hebben we in 2012 via de tentoonstelling 'Ex Cathedra'* al eens in de kijker geplaatst. Dit zijn handgeschreven studentencursussen die vooral uit de 16de-18de eeuw dateren. Ze geven niet alleen een goed beeld van het onderwijs maar ook van het studentenleven uit die tijd.

De website waarop deze gedigitaliseerde manuscripten verzameld worden, heet 'iter' dig-italicum. Vanwaar deze naam?

Het is een combinatie van het Latijnse woord 'iter'(reis) en 'dig-italicum' dat verwijst naar de 'iter italicum', een begrip dat nogal vaak voorkomt in de handschriftenwereld. Vanaf de late middeleeuwen maakten studenten op het einde van hun studies vaak een reis naar Italië, de bakermat van de handschriften. Daar gingen ze o.a. ter plaatse de manuscripten bestuderen. Nu kan dat digitaal en hoef je je hiervoor niet meer te verplaatsen. Vandaar dat de samensmelting van het woord 'italicum' en 'digitaal' mooi meegenomen was voor dit project.

Waarom wil de Universiteitsbibliotheek dit erfgoedmateriaal makkelijker toegankelijk maken?

Binnen de erfgoedwereld zie je steeds vaker dit soort initiatieven. Flandrica** en Europeana*** zijn hier mooie voorbeelden van. De tijd dat erfgoed enkel voor de 'happy few' was, is voorbij. Vandaag is de uitgangsgedachte dat ook de burger die in cultuur geïnteresseerd is toegang tot dat erfgoed moet kunnen krijgen. Laten we niet vergeten dat we werken met overheidsgeld. We zien het dan ook als onze taak iets terug te geven aan de samenleving. Met zo'n site als 'iter digitalicum' brengen we erfgoed niet alleen dicht bij de burger. We doen het ook op een manier die de preservatie van de erfgoedstukken niet in het gedrang brengt.

Jullie collectie manuscripten is eerder beperkt. Is daar een reden voor?

De collectie van onze universiteitsbibliotheek heeft een turbulente geschiedenis. In 1914 hebben de Duitsers de bibliotheek die toen nog in de universiteitshallen gelegen was in brand gestoken. Met als gevolg dat de collectie bijna volledig in vlammen opgegaan is. Dit heeft heel wat internationale verontwaardiging veroorzaakt met als gevolg dat in het Verdrag Van Versailles bepaald werd dat de Duitsers dit op de een of andere manier moesten goedmaken.

Hoe hebben zij dat concreet gedaan?

In 1920-1930 zijn er een heel aantal manuscripten en andere documenten vanuit Duitsland naar onze bibliotheek gekomen. Ondertussen was de bibliotheek niet langer in de hallen gelegen maar naar het gebouw op het Ladeuzeplein verhuisd. Een gebouw dat trouwens door de Amerikanen aan onze universiteit geschonken werd. Jammer genoeg is een heel groot deel van deze

collectie opnieuw vernietigd tijdens de tweede wereldoorlog. En dan heeft onze collectie nog de splitsing van de universiteit gekend waardoor de helft van onze manuscripten naar Louvain-la-Neuve verhuisd is.

Welke items zullen op iterdigitalicum.bib.kuleuven.be vooral de aandacht trekken?

Ik verwacht dat het grote publiek vooral geïnteresseerd zal zijn in de geïllustreerde getijdenboeken. Dit zijn handschriften die de leken in de middeleeuwen voor hun gebeden gebruikten. Zij baden nl. op vaste tijdstippen of getijden van de dag. Deze boeken waren vooral in het bezit van rijkere burgers. De grondstof waaruit deze boeken gemaakt werden was duur. Er waren niet alleen de dierenvellen die speciaal geprepareerd moesten worden vooraleer men erop kon schrijven. Er kwam ook heel wat handenarbeid bij kijken. Zo had je een kopiist die de teksten kopieerde, een miniaturist die de tekeningen maakte en nog iemand die voor de titels zorgde. De som van dat alles maakte dat enkel de begoede burgers zich dit soort gebedenboeken konden veroorloven.

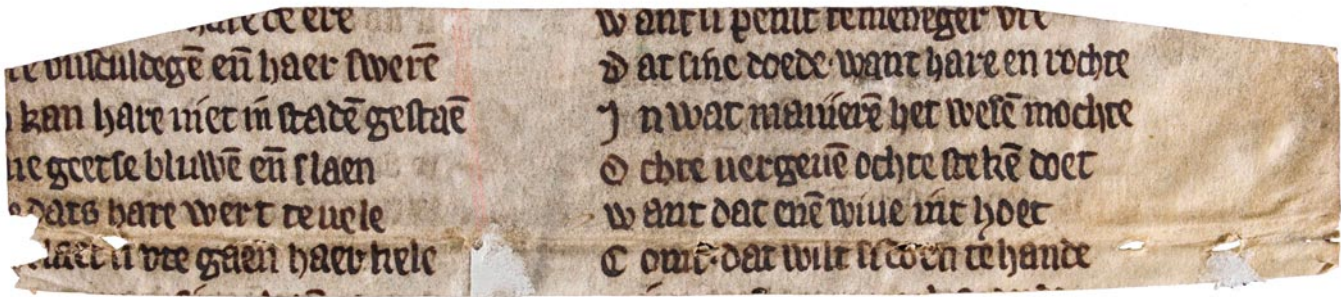
Hoe zal men praktisch te werk gaan om al die schatten online te krijgen?

De manuscripten waarover we het hadden werden reeds gedigitaliseerd. Wat we nu gaan doen, is deze handschriften op één plaats samenbrengen. Dit gebeurt door LIBIS. Zij zorgen voor de duurzame bewaring van deze gedigitaliseerde objecten en het ontwikkelen van de website iterdigitalicum.bib.kuleuven.be.

Hoe zorgen jullie ervoor dat die manuscripten ook leesbaar zijn voor een groot publiek?

Het lezen van handschriften is een kunst op zich, maar mits enige oefening kun je dit leren. Van bepaalde manuscripten - zoals de Craneveltbrieven- bestaat reeds een moderne tekstuitgave die beschikbaar is in de bibliotheek. Dit is echter -op een paar uitzonderingen na- niet het geval voor de kleine fragmenten. Hiervoor hopen we vrijwilligers te vinden

"LIBIS staat in voor de duurzame bewaring van de gedigitaliseerde objecten en het ontwikkelen van de website."

die de teksten willen transcriberen zodat de transcripties door iedereen gelezen kunnen worden. Transcriberen betekent dat de oorspronkelijke geschriften omgezet worden naar teksten die vlot leesbaar worden voor iemand die in de 21ste eeuw leeft. Dit kan inhouden dat je leestekens zoals komma's toevoegt, lange zinnen opsplijst of afkortingen voluit schrijft. Omdat we niet over voldoende personeel beschikken om al die fragmenten zelf te transcriberen, hopen we dit via crowdsourcing te kunnen oplossen.

Wat zijn de voordelen van crowdsourcing?

In onze sector wordt crowdsourcing steeds populairder. Binnen het Nederlandstalige gebied was Nicoline van der Sijs een van de eersten die hiermee in 2007 van start ging. Zij slaagde erin om maar liefst 135 vrijwilligers te betrekken bij het transcriberen van de originele versie van de protestantse Statenvertaling van de bijbel. Een ander voorbeeld is het Huis van Alijn. Dit is een museum over de cultuur en het dagdagelijkse leven in de 20ste eeuw. In 2011 hadden ze een crowdsourcing project waarbij je op hun website trefwoorden kon toekennen aan foto's van allerlei voorwerpen uit hun collectie. Nog een mooi voorbeeld is www.velehanden.nl. Een site waar Nederlanders kunnen meewerken om de Nederlandse geschiedenis online te zetten.

Het Leuvens stadsarchief maakt sinds enkele jaren ook gebruik van crowdsourcing. Waarom doen ze dit?

Inderdaad, er is 'Itinera nova', een initiatief van het Leuvens stadsarchief. De bedoeling is om de schepenakten te digitaliseren en te transcriberen zodat

een stuk van de Leuvense geschiedenis makkelijker toegankelijk wordt. Hier hebben zich al een 30-tal vrijwilligers voor aangeboden. Het is motiverend om te zien dat de interesse bij de burger wel degelijk bestaat om aan zo'n project mee te werken. Het zou mooi zijn als er voldoende vrijwilligers de weg naar 'iter dig-italicum' vinden zodat we op termijn niet alleen fragmenten maar ook hele manuscripten kunnen transcriberen.

Hoe denken jullie hiervoor voldoende vrijwilligers te vinden?

We gaan samenwerken met professoren uit de Faculteit Letteren, in het bijzonder wat betreft de studenten die het vak paleografie volgen. Dit is de leer van het ontcijferen van oude manuscripten. Maar we denken ook aan leerkrachten, mensen die op pensioen zijn en/of mensen die geïnteresseerd zijn in cultuurgeschiedenis. Of waarom niet, de lezers van het LIBISzine.

Als je geïnteresseerd bent, hoe gaat dat dan praktisch in z'n werk?

Als je naar de website surft, kun je een paswoord aanvragen waarmee je toegang tot de manuscripten krijgt. Je kunt dan aangeven welk manuscript je wilt transcriberen. Eenmaal je het handschrift omgezet hebt naar vlot leesbare tekst, stuur je deze aangepaste versie door. De getranscribeerde versie zal bij de moderator terechtkomen die de tekst zal nalezen. Op die manier willen we 'kwaliteitsbewaring' inbouwen en blijft het hele project beheersbaar.

Wat is een goede reden om mee te helpen transcriberen?

Heel wat middeleeuwse en vooral Middelnederlandse verhalen zijn enkel

tot bij ons gekomen in de vorm van fragmenten. Zo hebben we bv. een stukje tekst van de Middelnederlandse vertaling van de Roman de la Rose, een belangrijk middeleeuws werk. Door zo'n fragment te transcriberen help je dus o.a. mee aan het weder samenstellen van een deel van de cultuurgeschiedenis.

In principe gaat iterdigitalicum. bib.kuleuven.be in het najaar online. Kun je enkele goede redenen opsommen om deze site te bezoeken?

De site is een bezoek waard als je nieuwsgierig bent naar ons verleden. Of als je wilt zien welke manuscripten er zich in onze schatkamer bevinden. Het is weliswaar geen gigantische collectie maar ze zal toch je kennis rond onze geschiedenis verrijken. Voel je geroepen om deze kennis te verspreiden, dan kun je als transcribent een handje helpen. Dit project biedt je dus een unieke kans om ons cultureel erfgoed dichterbij de Vlaamse burger te brengen. Op die manier blijft erfgoed niet langer verborgen maar wordt het steeds meer zichtbaar.

voor meer info
 *expo.bib.kuleuven.be
 **flandrica.be
 ***europeana.eu

VRIJWILLIGERS GEZOCHT!

Wil je zelf meehelpen aan dit project? Vrijwilligers kunnen zich kandidaat stellen door contact op te nemen met An Smets. Tel: 016 32 46 22 of an.smets@bib.kuleuven.be

Bezoek onze nieuwe websites

LIBISnet www.libisnet.be

Lias www.lias.be

Heron www.heron-net.be

LIBIS

www.libisplus.be

LIBISzine is
een uitgave van:

www.libis.be